

DFFU sekretariat
Statsbiblioteket
Tangen 2
8200 Aarhus N

Returneres ved varig adresseændring

DIN MENING

CASANOVA OG BATGIRL VAR BIBLIOTEKARER

AF: CHARLOTTE WIEN, CHW@BIB.SDU.DK, SEKTIONSLEDER, SYDDANSK UNIVERSITETSBIBLIOTEK

Hun er ugift, har briller, tyndt hår, flade sko, små bryster og et så anstrengt forhold til sin egen seksualitet, at hun vælger bøger frem for mænd. Han er en genert, forvirret, fummelfingret nullermand og tøffelheld med hentehår, hornbriller og hjemmestrikket cardigan. Det er to klassiske stereotyper om mandlige og kvindelige bibliotekarer.

Begrebet "stereotype" fik sin moderne betydning af den amerikanske filosof og mediemand Walter Lippmann i bogen 'Public Opinion' (1921). Det meste af forskningen i stereotyper handler om, hvorfor og hvordan stereotyper opstår, nedbrydes og kommer til udtryk. En mindre – men ganske spændende – del af forskningen handler om, hvordan man kan udnytte stereotype forestillinger i forbindelse med fx markedsføring og serviceudvikling.

For stereotyper er letgenkendelige og tiltrækker derfor vores opmærksomhed og danner nogle enkle kognitive mønstre. For eksempel har en række analyser af stereotyper vist, at de typisk eksisterer som modsætningspar, og at flere stereotyper vedrørende samme gruppe kan eksistere på samme tid og sted.

Hvad gemmer sig således bag Frk. Tyndhårs forsagte ydre? Er litteraturens vogter i virkeligheden en sexbombe, når hun tager brillerne af og løsner sit hår? Mon Hr. Nullermand har farlige og frække fantasier, som han lever ud, når lånerne er gået hjem? Både Batwoman og Casanova var faktisk bibliotekarer.

Forskningen har vist, hvordan stereotyper kan danne forventninger til andres adfærd, og at de på den måde kan være selvbekræftende profetier: I et socialpsykologisk eksperiment forsynede man to grupper af ældre mennesker med noget informationsmateriale. Materialet til den ene gruppe indeholdt postulatet om at 'ældre mennesker er langsomme'. Det gjorde materialet til den anden gruppe ikke. Efter at forsøgspersonerne havde

"Så hvis udviklingen i disse år går i retning af, at vi i stadig mindre omfang møder vores brugere, så får Tyndhår og Nullermand let mere magt."

studeret materialet tog man tid på, hvor længe de var om at forlade det lokale, de opholdt sig i. Det viste sig, at den første gruppe nu var signifikant langsommere end den anden. Før eksperimentet havde der ikke været nogen forskel.

Forskningen har også vist, at jo mindre kendskab man har til en social gruppe, jo mere forsimplede, fastlåste og polariserede er stereotyperne om den. Så hvis udviklingen i disse år går i retning af, at vi i stadig mindre omfang møder vores brugere, så får Tyndhår og Nullermand let mere magt.

Til alt held er stereotyper ikke statiske. For det første ændrer de sig over tid. De afspejler altid tidsånden. For det andet kan man ændre dem. Sagen er nemlig, at når vi som mennesker udsættes for informationer, der ikke passer med vores forforståelse, så tvinges vi til at ændre vores oprindelige forståelse.

Derfor kan man udnytte stereotyper og arbejde målrettet og strategisk med dem. Hvis en stereotyp er nyttig – som fx at bibliotekarer er effektive superhelte – kan man noget forenklet understøtte den og bruge den i kampagner for at gøre bibliotekarfaget attraktivt og stemme såvel brugeres som bevillingsgiveres forventninger derefter. Og da de er selvforstærkende, kan denne stereotyp måske indirekte tjene til de facto at forbedre services. Men for at kunne bruge stereotyper målrettet og strategisk, må vi kende dem til bunds.

Derfor har vi igangsat et nyt forskningsprojekt ved SDUB, der har til formål at analysere stereotyper om bibliotekarer. Der findes masser af international litteratur om emnet, men ikke så meget fra en dansk kontekst. Ved hjælp af kvalitative indholdsanalyser af avisartikler om bibliotekarer vil vi udkrystallisere de mest almindelige bibliotekarstereotyper og gennem fokusgruppeinterview med vores kernebrugere opnå dybere indsigt, så de kan hjælpe os i vores markedsføring og i at forfine og videreudvikle vores services.

Debatér på www.facebook.com/dfbib